

J. Silkāns

EA BU LE NAS

J. SILKĀNS

FABULENIS

J. SILKĀNS

FABULENIS

P/S LATGAĻU IZDEVNĪCEIBA 1955

SATURS

MYUSMERÁ	SUNÁ GAUDŌŠONA
PRINCESÁ	EZELŠ PI VARYS
SĪVA	ŠKŪRSTYNS I DYUMI
BĀRNI	PEIPNĪKS
MŌTÁ I DĀLY	GUNŠGRĀKS
ŌVAKLY	NAKTŠ
PUIKYS VOLŪDA	SASKS
PADŪMNĪKS	SUNŠ
ZORI I SAKNIS	LŌCŠ
DIV MŌJIS	DIV BRŌLI
NAUDYS MOKS I ODOTA	DIV VŌRPYS
SAULÁ I MŌKŪNŠ	CELÁ STŪPS I KŪKS
ZVIERU PARADĪZÁ	KŪRPÁ I VEIZÁ
LOPSYS	GRYUDS STORP DZIERNAKMINIM
ŪDS	GLŌBŠONA
STRAUSS	METEORS I ZVAIGZNIS
SUNŠ I VYLKS	KOLNS I LÁJA
VYLKS	VEPRIS
VYLKS I SUNŠ	ZUTŠ
VIEZŠ	SVEŠINĪKS I SUNŠ
PALOVYS	ÁĻNÁ
CIERCINŠ	VŌRDU AIZKORS
EZELŠ I SILÁ	NAZŌLÁ
ZYLŪNŠ I SKUDRA	PAZUDUŠĪS DĀLS
VYLKU TĪSEIBYS	NABOGS I KŪKLÁ
ŽOGOTYS	SORKONŌ ÁĻNÁ
ZVIERBULI	VACŌ ROGONA
MIERKAČI I AUGLI	AIZKORS
ZVIERU KARS	VYSTA I CŌLI

DZAGŪZIS

GAILŠ I VONOGS

KOZULS PAR DŌRZNĪKU

MIERKAČI

PAPAGAILŠ

MYUSMERÁ

Raiz mežā auga myusmerá,
Par vysom sienom skaistōka
Jei beja, i paņ lykōs ka
Par vysom cytom lobōka.

Kai pīns i ašnis beja
Tik skaista i tik burveiga,
Sávkurai cytai sientenái
Jei beja tai kai skoborga.

Tik vīna nalaimá —
Nabeja jei vīnkōrša.
I kai jau kotra myusmerá —
Sienš beja indeiga.

Kai skaista myusmerá,
Tik indeiga, tik beistama
Ir daža loba maitiná,
Kam ir tik krōsa vierseja.

PRINCESÁ

Ķaizi beja princesá,
Kas zīdāja kai rūžená;
Prinčs pi jōs atbraucá,
I leidza pajāmá.

 Tod jū pošā dzeiveitá
 Kai ļaunō burvā pōrvārtá;
 Nu tō laika princesá
 Ir ikdīniška sīvītá.

Taida princesá
Ir kotra sīvītá,
Cikam sovu gūdu jei
Kai kaidu nīku naizgubej.

SĪVA

Kaidam veiram beja
Sīvā, dīsgon loba,
Tik ai laiku pōrzameja
Tai jōs vysa doba,
 Ka paṭ mōtá napazeitu
 Sovu eistū maitu.
 Šei ai taidu sazapyňa
 I tam pakaļ skrāja,
Kas tai jālus jūkus dzyna
Kai tū muļkis spāja.
Sīvā moku dīvynōja
Izprīcys jū voldzynōja.

Voi nav pavuiceiba skaista,
Ka paṭ muļkis sīvu saista?

BĀRNI

Ķaiz bērni golvys kūpā spīdā

I itai sprīdā:

»O kab bētu mēsīm koza,

Koč pavysam moza!

Māš sāvkotru dīnu

Dabōtu sāv pīnu,

Cik pateik dzeivu slauktu,

Tod beigtai ōdu mauktu.

Cik lab bez pyuļu gryutu

Kozu taidu sajimņ bētu!«

Ir cyti politiki taidi,

Kai mozi bērni šaidi

Sajimņ grybātu sāv vītu

Tai kai napeļneitu lītu.

MŌTÁ I DĀLY

Ṙaizi kaidai mōtái beja
Divi dāly, obi eisti,
Vīns tai pōrzameja
Ka jō vaira napazeisi:
 Paṭ ai mōti narunōja
 Sovā mālī dzymtijā
 Sovu Dīvu lyugtīs gōja
 Mālī, sveši lūceitijā.

Var jau bīt tāv veikals ari,
Tikai na ai Dīvu, mōti,
I, lai taisnojīs kai vari,
Judašs palič apzynōti.

ŪVAKLY

Ŗaiz beja veiri sovaidi,
Koč vuiceiti
Kai ōvakly.
Jī vysu dzymtū pajāmá —
Kū nūdává,
Kū pōrdává.
Par tū nīku sajāmá.
Paṭ mōtis skaistō volūda
Jīm lykōs, navā pareiza
I dereiga.

I nadūņ Dīvs, ka palyktu
Tu, draugs, par taidu ōvaklu,
Kas sovu māli atmastu
I itai sevi nūlīgtu!

PUIKYS VOLŪDA

Ķaizi puikai pazatyka
Kaida cyta izruna,
Ka paņ mōtāi saprašņ lyka
Runōņ kai paņ runōja.

Daudņ jam jaunu vōrdu rodōs —
Kas tūs vysus mināņ spāņ! —
Pīmāram tik, kai tys vodōs,
Tāva vītā beja tieņ.

Varbņņ puikys sovvaleiba,
Varbņņ vaineigs cyts vāļ kas,
Ka jam mālā rodōs ūkeiba,
I tī naleidzā nikas.

Tei vāļ bņtu nīka līta,
Ka viņ puika dora tai,
A ka lelņ tūpaņ dora,
Navar saprašņ tō nikai.

PADŪMNĪKS

Nazkai vīnam padūmnīkam
Padūms beja kotram nīkam —
Voi tys veiram, voi tys sīvai, —
Klōt kai čyuska bej Īvai:

Kū i kai, i kod var darāt,
Šudiņ, reit voi ari pareit.
A, kod pošam gōzās mōja,
Padūma sáv nazynōja.

Bīži dzeivī tai jau godōs,
Ka deļ ūtra padūms rodōs,
A kod pošam vajag taida,
Glōbīnā nav a nikaida.

ZORI I SAKNIS

Ķaiz zori lapni palyka
I tai par sakņom runōja:
»Tōs vaira zāmi rakņojūt,
Ni tōs kō zyna, ni kō prūt.
I dzeivoj vysys saknis tōs —
Ni tōs kō rādž, ni rādž kas tōs,
Natai kai mās, kas snādzomās
Pec saulis gaismys myužēigōs.«

Tā stymbyns zorim atsoka:
»Vyss taisneiba, kas taisneiba,
Viņ naaizmierstit jiuš tō,
Ka sakneitā vysmozōkō
Maņ paleidz dzeivī turātīs
I gōdoj ai kū borōtīs!
Bez sakneitōm mās sakolstu,
A na gaismu baudeitu.«

Irā lapni cylvāki.
Šaidim zorim leidzeigi:
Jī nūnycynoj vysus tūs,
Kas strōdōdami iztur jūs.

DIV MŌJIS

Nazkod beja divi mōjis:

Vīna lapna, bogota,

Ūtra kai iz vystys kōjis

Beja vysai naboga.

Tá pamosam lapnō mōja

Tukšineica palyka,

Mozō pazaplašynōja

I par lelu izauga.

I ai laiku lapnō mōja

Jau pavysam panyka,

Acim radzūt būji gōja.

Jo tī bārni nadzuma.

Beigōs lapnō mōja kliva

Klusa tai kai kopsāta,

Ūtra cīneibu sāv giva,

Tymā dzeivá skanāja.

Tī kur vīna mōja gryma,

Naglōbami izgaisa,

Ūtrā jauna dzeivá dzuma,

Izplauka i zīdāja.

Taipat nūteikūt pi ļaudim —

Vīni celās, ūtri grymst,

Vīnus nanūspīž ai draudim,

Ūtri poši glāvi lymst.

NAUDYS MOKS I ODOTA

Naudys moks ŗaiz odotu
Tai zamōja i lyka:
»Tovu nīka »dōrgumu«! —
Nav vārtš tei groša plyka!
Cyta līta maņ,
Kai moni,—
Nauda čaukšt i skaņ
Kai zvoni.
Patš nu tīsys nazynu,
Kū spieju i kū varu,
As ai sovu vierteibu
Augstōks vāļ par caru...«
Odota tod jam
Tai soka:
»Patīσαι,
Žāl maņ tevá, moka.
Kab na maná, odotys,
Kas tevi šyva,
Nabýtū tod tu ni kas,
Ni nauda táv tik tyva.«

Tai dažs naudnīks strōdnīku
Par nīku taidu tur,
A, ka sacāt taisneibu,
Patš nadar it nikur.

SAULÁ I MŌKŪŅŠ

Mŏkŭņš ŕaiz pret sauli stŏja

I tai lapni valī klŏja:

»Redzit, redzit, kŭ as varu! —

Vysu lelŭ saulis varu

Savoldu kai kaidu nīku,

Kod tai prīškā sevi līku.

Voi na as tá leitu syutu?

Kas bez leita jiusim bŷtu?»

Itai mŏkŭņš daudz kŏ peitu,

Ka jŏ viejēš naaizdzeitu,

I šam saulá tÁCāt lyka,

Preteimā kod mŏkŭņš tyka.

»Kŏ tu plotīs tá kai maita,

Kas gryb liktīs gleita, skaista?»

Viejēš saucā, »voi tu moni?—

Tevá nacīnej paŕ goni.«

Tai dažs cylvāks taipaŕ plotŏs,

Lai kauŕ cyti valī krotŏs

I jam saprašŕ lik, ka veļti

Irā kaisāt acīs smālŕti.

ZVIERU PARADĪZĀ

Āraizi zvieri sadūmōja
Paradīzi īreikōt,
Tod tī kūpā nūrunōja
Svātku goldu klōt:
Runōts — dareits —
Stōv klōts golds,
Ir iedīnš caps, ir vōreits,
Irā solts.
Kas sād pi golda,
Kas mīlastu tī ītur?
Sād tik tī, kas volda,
Zvieri plieseigī... a cyti kur?
Cyti radzami tī ar:
Tūs goldā caltus manāņ var,
Kur tūs nūtisoj.

Ir cytā zāmī taida tīsa:
Ka naspiej kolpōņ, apāsta teik mīsa.

LOPSYS

Ka lopsys cīži viļteigys,
Tū vysi labi zyna:
Na ņaizi tōs pec krōpšonys
Nu sovom mōjom dzyna.
Tá nazkai ņaizi otkon jōs
Tik labi izalyka,
Ka asūt bīdris lobōkōs:
Pi putnenim tai tyka.
A leidz kū draudzeibená sōcās,
Nu tīm paņ spolvys napalyka.

Voi pīkreiņ, napīkreiņ tu tam,
Ir pavuiceiba taida,
Ka dzeivá sātys putynam
Ai lopsom nav nikaida.

ŪDS

Ṙaizi ūds
Dūmōja, ka gūds
Lels jam dūts:
Ṙaudim čárt,
Ašni dzárt,
Kur ni kōjis spárt.

Dažam cylvākam
Ir pa omotam
Jau na lobōkam.

STRAUSS

Ir putyns, saucās strauss,
Jys skrīt, nav gauss,
Kod jam brīsmys viersā drōž,
Jys tod golvu smiļktīs bōž.

A voi ta cylvāki
Par strausu gudrōki,
Ka brīsmys — acš tī mīdz
I poši sevā aizalīdz?

SUNŠ I VYLKS

Ķaiz sunš iz mežu drūši gōja
Nu vylkim beitis nadūmōja.
Tik lelu dūšu sevī juta,
Ka nazabeitu paņ nu smuta.
 Bet kai tik vylku īraudzāja
 Tai dreiņiņki iz sātu skrāja,
 Tod vysim lilājās i teicās,
 Kai jam tī mežā labi veicās:
Kai jys iz vylka viersā ticš,
Kai tam paceļu nūbāgt licš,
I kai jys nabadzeni sitš,
Ka vylks varbūt jau guļ kur kritš.

Kai suni līlmaneigi šaidi
Ir cyti cilvēceni taidi.

VYLKS

Kod vylks  raiz beja spr st  tic 
I tik k  golvu nan lic .

Jys vysim sv ti apgolv ja:

Niu varb t  dr sa kotra m ja,

Jys vaira vu ku naaiztik t

I j rim taipa  m ru lik t.

Ka nab tu tik naidin ku! —

Jam g du plie t  raizi liku.

T  nicik laika napag ja,

Vylks otkon z bus tacyn ja

S vkotram otkon viers  bruka,

Kas nu j  laik  naaizmuka.

Kas vylks ir be s tys vylks i palik 

I myu am cytim m ra nalik .

T  vysi vylka s liejumi

Ir tikai glumi m niejumi.

Ir m sim varys veiri taidi,

Nu kurim ve ti loba gaidi,

I vysaidi j s n leigumi

Ir tikai v ni p rprotumi.

VYLKS I SUNŠ

Ķaiz vylks pi suná atskrāja
I stōstāja,
Kas mežā ir par jauku dzeivi,
Cik tī var justīs drūši, breivi.
 Sunš vylkam vysā ticāja
 Iz mežu leidza aizskrāja.
 Tik kas tam ļōvā dzeivōt tá? —
 Tū vylki dreiži saplāsá.

Tai izīt cylvākam,
Kas nūtič tam,
Ka bēs dzeivá lobōka
Tī, kur lela breiveiba.

VIEZŠ

Kaidš viezš ņaiz rōpōja
I dūmōja,
Cik labi ir iz prišķu tikņ,
A na iz vītys niķņ.

Tik vīna jys
Nav pamaniejš:
Ka gōja na iz prišķu vys,
A trausās atspriekleņ.

Tai godōš, cylvāki it aĉgōrni
Bet dūmoj: dorom pareizi.

PALOVYS

Ķaiz kulta tyka labeiba
I vieteita.
Kod palovys,
Nu gryudim atšķiertys,
 Pa gaisu lidōja,
 Tōs dūmōja,
 Ka viņ tōs
 Ir pošys vierteigōs,
Kam nūzeimá
I svors iz pasaulá.
Patiseibā palovys,
Koč augši caltys — palik palovys.

Daudz vīglprōteigi cylvāki
Ai taidu paņ ir apzini.

CIERCINŠ

Ķaiz ciercinš labi dzeivōja,
Tai dzīdōja, tai dzīdōja,
Ka vysi kokti skanāja,
A mīrā ai tū nabeja.

Jys dzeivis syltuma
Tik daudzi gribāja,
Ka korstūs palnūs īskrāja
I ai vysu dzīsmi izgaisa.

Ir cylvāki
Kai ciercini,
Kas dzeivis korstūs palnūs tveikst
I neikst.

EZELŠ I SILÁ

Ezelš labi pīzaieds,
Raiz sprīdā:
Nu silis vaira naēsš jys,
I sili apleik svīdā.
Leidz ai sili bareiba
Izbyra,
I nabogs bodā nūmyra.

Godōs, cylvāks seits
Sōc vysu smōdāt,
Gryb cytu lobumu
I dzeivi nabadzeibā beidz.

ZYLŪŅŠ I SKUDRA

Kaidu ņaiz zylŭņš sateik skudru

I dŭd padŭmu tai gudru:

»Kŏ zam kŏjom tu tŏ maisis?

Nŭst nu celŏ ōtri taisis!

Voi ta naredzi, kas asu,

Cik as lelu bolku nasu?

Cytaidi ai sŭli teišu

Tevi zŏmŭ ģeideišu.«

Skudra atbiļĶ: »As jau ejmu

Na pa tovu, a pa sovu

Stidzeni, kŭ ģstaigŏju

Tŏ jau tyukstŭtš ņaizis gŏju.

As kod sovu dzeivi taisu,

Voi ai tŭ tŏv staigŏtš maisu?

KoĶ as bolkys napanastu,

Kurs cyts munu nostu nastu?

Tu jau sova svora ari

Vĭnu dali nŏstš tik vari,

A as nasu taidu nostu,

Zam kŏ cyti golu rostu.«

I patĭsi, voi nu svora

Ir tik tys, kŭ lelŭš dora?

Dažs mozs dora dorbu seiku,

Kas tŭ lelŭ liktu leiku.

VYLKU TĪSEIBYS

Āraiz augstō vylku padūmá
Tai vīnbalseigi nūlāmá:
Niu vysim tīseibys
Ir vīnaidys;
Kai vylkim vuškys äšt,
Tai vuškom vylkus pläšt,
Tū vylki labi zynōja,
Ka vuškys nikod nabeja
Ni plieseigys,
Ni beistamys,
I deļtō taidu lykumu
Jī turāja par taisneigu.

Mýsim beja pīšķiertys
Tik naporostys tīseibys,
Ka pošys tōs —
Vyszamōkōs
Zam kōjom leļē sameida
I napalīk vairs cylvāka.

ŽOGOTYS

Āraiz kaidys žogotys,
Ai jaunom ziņom bogotys,
Apleik skraidāja
I vysys baidāja.

Zynoms, kaida nicieja
Tōm ziņom ari ticāja,
Par tū, kū cytys čačynoj
I sovys mālis tacynoj.

Vīni tikai ļaunami
Beja vysy jaunumi:
Ka vairs nav dzeiveibys,
Ni druskys breiveibys.
Ir vīna nīkšona,
A na iz prišku tikšona,
Ka itai veikšūtīs,
To vyss dreiz beigšūtīs.

Teišam vylkōs nailgi
Tī pļōpōjumi pailgī,
Jōs vysys vonogs sadzyna
I paceļu prodzyna.

Kai taidys žogotys
Ir pļōpu kulis bogotys,
Kas vysapleik skraidelej
I ļaudš tik baidelej.

ZVIERBULI

Zvierbuli

Kai zvierbuli, —

Tu vari jūs cik gribi rōṭ.

Ni oruši,

Ni siejuši,

Tī mīžu kultu pyrmī klōt.

Tai cyta tauta vasala,

Ni ordama,

Ni sādama,

Ād svešu maizi nagausa.

MIERKAČI I AUGLI

Mierkačim ņaiz pīderāja
Taidi augļu krōjumi,
Ka tūs apāst ņavarāja,
Cik ni grauzá cīteigi.

Lela augļu dalá pyva,
Tūmār muni mierkači
Saprasšonys naīgiva,
Cik tī bŷtu dereigi.

Tikai laikā vajadzātu
Pazadalāt jīm ai tīm,
Tai mās bādu narádzātu
Tod ai auglim pyvušīm.

Kab tī dōrgī augli pyutu
Vīneiģi pi mierkačim,
Nalaimá vāļ moza bŷtu,
A tī pyust pi cylvākim.

ZVIERU KARS

Ķaiz zvieru vadūņš sadūmōja

Ai cylvākim vāst karu,

I lely zvieru bori gōja

Pret ļaudim sajimt varu.

A cylvāki tūs sagaidāja

Ai guni naparostu

I dreiži karu padarāja

Par zvierim smogu nostu.

Zvieri teišam nazynōja,

Deļkō teik karā dzeiti.

Jūs vadūņš tikai vōrdzynōja,

Paņ naborōja seiti.

Dīvainōkīs tys,

Ka jī par vōrdzeibu

I boda dzeivi

Paņ nōvī »gōja breivi«.

Tá rōdīs pavuiceiba līka,

Tū zvieri nasaprota —

Ir vadūņš jōnūkrota.

SUNÁ GAUDŌŠONA

Ṙaiz sunám sāta atbōda,

I jys iz mežu nūgōja.

Tī vylku rodni satyka

I leidza vylkim gaudōja.

Jam tagad lykōs rīšona,

Kai sprosta suņu bŷšona,

Kam cīži moza vierteiba,

Vot cyta līta kaukšona!

I līkās, sunš šys grybātu,

Lai cyti taipat dareitu

Kab vītā sovys rīšonys

Jī pōrītu pi kaukšonys.

Tik cyti suni dūmōja,

Ka kaukšona nav lobōka

Kai vacūs tāvu rīšona,

I tai pi sova palyka.

Nailgi tai suneitš šys

Ai vylkim tyka gaudōjis,

Vylki tai jū lūbāja

Ka vysai dreiži apreja.

Tai izīt cytim gōjiejim,

Tīm tāvu sātys riejjiejim,

Kod aizbraukdami svešumā,

Jī aizīt tiņō zudumā.

EZELŠ PI VARYS

Raiz ezēļš kaidš pi varys tyka,
I vysim tai tū sajušt lyka,
Ka padeveigs dažs nasaprota,
Deļkō iz jō tai muti plota.
A ezēļš, bēdams prōta vōja,
Bējt vysu gudrōks napōrstōja,
I cik viņ nabadzenš tū spāja,
Jys kotru vysaiž pavuicāja:
Kai školys dorbu lobōk piļdāt,
Kai bārna sirdi stuņdōs siļdāt,
Kai arēt, kai ecāt, sātu kūpt,
Kai taisāt mōjis, zivš upī ļūbt,
Tū ezēļš godim skaidrōja,
Bez saprōta i jāgys reikōja.

Tai reikojās daudz augstu veiru:
Ai ezeleiša prōtu teiru
Pi dorba cytus stota,
A sova dorba nasaskota.

ŠKŪRSTYNS I DYUMI

Ŗaizi škūrstyņs sadūmōja,
Ka jam mōja
Jōsylḁa pa sovam
I kai ļovam
Jōzaryupej ir par ļaudim
Koč ai draudim.
Vyspyrms jys dyumus,
Dareidams tik dryumus,
Cik tik molka,
Ōrā nalaist sōka.
Kaidis tam lobuma tik beja, —
Mōja palyka kai reja.

Taipaļ daži varys veiri
Dyumus tikai taisa.

PEIPNĪKS

Ņaizi kaids sāv jumtu klōja
Tī jys peipāt sadūmōja,
A ai guni nav jau nīki,
Atgōdynōt tū paļ līki.

Kod jys tai na pyrmū ņaizi
Beja pōdrūs napareizi.
Šūņaiz dyumūs būjī gōja
Na viņ jumts, a vysa mōja.

Uzmaneibys, draugi muni,
Nav nikod par daudz ai guni,
A iz jumta, skaidra līta,
Gunái nav nikaida vīta.

GUNŠGRĀKS

Āiz aizadaga kaida mōja,
Tū dzāstu lobprōteigi gōja
Daudz gūdeigu i drūsu veiru
Ai draugu mīlesteibu teiru.

Beja, zynoms, ari taidi,
Kam cytu vaimanys i vaidi
Kai saprasšona beja sveši,
Par laimi taidi beja reši.

I tī nu gunš taipaṭ kai nōvis
Tai apdūmeigi molā rōvās,
Ka naviṇ gunī naīskrāja,
A nūstō tī, kur navā vieja.

Kū mýsu laikūs taidi dora,
Kam pītryukst varūneibys gora:
Tī nagūdeigu glievuleibu
Uzskota par varūneibu.

NAKTS

Vīnuŗaiz nakts līlājās.
Ka lobōka par dīnu,
I, cik spāja, cīnājās
Par sovu gūdu, cīņu:
 Mienesi tei atzyna
 Par sauli vierteigōku
 Daudzi panōkt, gribāja
 Ar malōšonys mōku.
Tymā laikā sōcá aust,
Dīna tyvynōtīs.
Dīsgon beja malu paust,
Naktái lamts bej stotīs.

Godōs vyltu profiti,
Kas nu malym dzeivoj,
Cikam poši cylvāki
Nu tīm ŗaiz atsabreivoj.

SASKS

Sasks ņaiz slozdā ticš,
Jau golvu bŷtu licš,
Jam rodi tī i draugi tá,
Nu slozda ōrā izlaidá.

Kod saska pādi izgaisa,
Jō smoka ilgi palyka,
Tei tai vysapleik smirdāja,
Ka dažu lobu sirdāja.

Ir cytam taidi tykumi,
Ka napaleidz vairs lykumi,
Kai naleidz sprŷstā likšona,
Kod vīgla ōrā tikšona.

SUNŠ

Dažs sunš —
Kai gunš,
Kod saiminīka sīnu
Sorgoj nakti, dīnu.
A kū
Par tū
Jys sajem sāv kai olgu?
Viņ koklā volgu.

Daudz cylvāku ir ari,
Kū šam pīleidzynōt vari.

LŌCŠ

Kam lōci teikt?
Maņ nav tys prōtā nōcš,
Bet lōča dorbu veikt
Var tik lōcš.

 Raiz dzeivōja kaidš lōcš,
 I najustu tō mās,
 Ka nabȳtu jys sōcš
 Plāst vacainis.

A lauku īreikōt,
Kur agrōk beja mežš,
Kotrs naspiej i turklōt,
Kam lelōks spāks ir svešs.

 I voi tō naradzom vāļ mās,
 Ka vacainá jau zeļ,
 Ka veļti ryukoj lapsinis
 I lōci dzeļ?

Lōcš palik lōcš,
Paņ vylks jō naaiznāsš;
Kū raizi sōcš,
Tū jys da gola vāsš.

Tai cylvāks uzjiemeigs
Var daudz kō izdarāt,
Tam lauri deigš,
Nu kō bȳš krūni peit.

DIV BRŪLI

Ķaiz beja divi brūli.
Ķikam kūpā dzeivōja,
Ķī ādā maizi, sōli
Ķiŗ labi satyka.
Tā kaidu ļaunu ņaizi
Ķaunōķis iz piļsātu, —
Lai cik tys napareizi, —
Aizbraucā par burlaku.
Ķod brūli otkon tykōs,
Ķaunīs tik lapnys lykōs,
Ķa vacōķū vairs nasaprota:
Ķik smolkus vōrdus mola
Bez satura i gola.

Lai nadūd Dīvs, ka daudzi
Aizmierst sovu draudzi!

DIV VŌRPYS

Ŗaiz div vŏrpys beja
Tŏm kotrai sova seja —
Vīna augši cālā golvu
Tai kai dyžan dŏrgu bolvu,
Ūtra sovu zamu līcá,
Tai kai verdziná i nīcá.

Tai pi cylvākim jau ari
Divi golvys rādžāt vari:
Tukšū — augši gaisā caltu,
Zamū — dŏrgŏku par zaltu.

CELÁ STŪPS I KŪKS

Celá stŭps řaiz golvu rĭzÁ,
Zalám kŭkam preteim grĭzÁ:
»Pazaver, kŭ spieju, varu! —
Rōdu ceļu vysim garu.
A tu tik tá par veļti plotis,
Aizānojūt celá skotus.«
Kŭks jam atbĭldāja ari:
»Tĭsa — ceļu rōdāt vari,
A voi tu tŭ ceļu zyni
Voi koč řaizi tu tŭ myni?
Tys ka celá molā stōvi;
Leidzynojĭs tu ai grōvi,
Tai vāļ pastōviejš — sapyusi,
Nĭceigōks par grōvi kliusi,«

Godōs dzeivĭ mŭsim šaidi —
Celá rōdeitōji taidi,
Kuri, ejmūt dzeivis ceļu,
Zyna tik par zalta teļu.

KŪRPÁ I VEIZÁ

Ŕaiz kŭrpá sōka veizi nycynōt

I itai sevi cyldynōt:

»Kam šaida veizá dar? —

Ni ai tū doncōt var,

Ni gūdāt ar.

Na tai kai as,

Kur balleitis

Pať cauri sytu pazūlis.«

Jai veizá atbiļd, tai:

»Ir tovai lileibai

Moz loba tai kai tai:

Pi dorba cik tu áj,

Kur ar ci sáj,

I vyspōr, kŭ tu spáj?

Ni mežā brauĉ,

Ni gŭvi slauĉ,

Viņ gaisu jauĉ.«

Varbŭt, ka zynoma

Ir taisneiba

Tam, kŭ šei veizá sacāja.

GRYUDS STORP DZIERNAKMINIM

Ķaiz gryuds storp dziernakminim teik

I neik,

A akmini jam ģgolvoj,

Ka atbreivoj

Ši jū nu tō

Vysļaunōkō.

A kas deļ gryuda var vāļ ļaunōks bīt

Kai tys, ka jiut

Patš sevi saberžam

I pazustam.

Tai daudz kū dzeivī berž,

Leidz cikam pōrzavierš.

GLĒBŠONA

Ķaiz kaids sleikst.

Jau spāki seikst,

Kod jū grōb

I kaimiņš glōb.

A par tū,

Ka glōbá jū,

Glōbiejam

Ir jōdiņ tam.

Lai cik loba glōbšona,

A voi nav grōbšona,

Kod par svešu dzeiveibu

Ir jōdūd breiveibu?

METEORS I ZVAIGZNIS

Ķaiz meteors pa gaisu skrāja
I cīži gaiši atmirdzāja.
Tod daudzi ļauds tū apbreināja
I kaidu laiku slavynāja:
»Ai, tovu spūžu gaismu taidu!
Voi tū nu zvaigzņom lai as gaidu?«
A kas tod tōļōk nūtyka?
Šys meteors iz zāmi kryta
I kreitūt lelu dūbi syta,
I meteora gaisma vysa
Tik paļ kai vīnā mirklī dzysa.
A voi to zvaigznis mirdzāt stōja,
Kod meteors tōs aptymsāja?

Tai nūteik ļaužu dzeivī ari,
Ka dažu izlākuli vari
Tu dzierdāt slavejom par liku,
A dorba veirus saucom nīku.

KOLNS I LÁJA

Kolns řaiz golvu rĭz,
Ljai sovu uzmaneibu grĭz:

»Kas nu tev loba?

Pořa doba

Tevi sdiejus

Zamu nlykus.

As kotru dĭnu

Golvu augři slĭnu,

Daudř lĭtu radzu,

K tv sadzu.«

Tod jam atbĭdř lja:

»Taisneiba tv beja,

Ka as mozk radzu,

Tik as zmi sadzu,

Kas lelu rařu dd.«

Kolns ir, zynoms, skaista lĭta,

Viņ nav vĭta,

Kas ai sovu rařu

Naradeitu bařu.

VEPRIS

Ņaizi vepris buļvūs tyka

I tōs nažālōdams roka,

Tai ka vogys napalyka.

Gons, pamaniejš jū, soka:

»Ka tu dōrzu ōrā miezsi;

Kū ta, vepreit, zīmā iessi?«

Vepris atbiļd: »Moza bāda!

Kas lai zīmai dzeivi lāda?

Atgōjuši laiki taidi:

Nazyni, kō reitā gaidi.«

Vāļ daudz reitu vepram nōcá,

I tys palyka kai plōcá.

Dažam cylvākam tai godōs,

Ka nu vepra prōta vodōs.

ZUTŠ

Ŗaizi beja zutš itaids,
Kam lykums nalīdzá ni kaids
Sáv leidzeigijim priškā leiš,
Tūs izsmīt, nycynōt i neiš.
 Jys vīglai vysur cauri leida.
 Nikaida teikla nazabeida,
 Cikam golu golā
 Nūzabeidzá sovā olā.

Tai kai zutš vejeigs taids
Ir dažs kundzenš slaidis
Sáv leidzeigijam priškā teik.

SVEŠINĪKS I SUNŠ

Ķaizi kaidam svešinīkam

Godos garom sunám it.

Šys tū jemās na pa nīkam,

A jau dīsgon ļauni rīt:

»Ak tu, nūlōpeitīs dipi,

Kō tāv vajag itá kleišt?

Kam tu smōdāj sātys kipi?

Voi ta boda nazabeišt?»

Cylvāks pazeist suná dobu,

Kluseidams it garom tam.

Sunš, tū rādzādams, ai lobu

Jau lik mīru cylvākam.

Tai ai cylvākim ir ari,

Jī tāv dreižōk mīru likš

Ka tu klusai pacīšt vari

Vysu, kas tāv saceits tikš.

ÁĻNÁ

Ķaizi kaidam gadājās
Modernijā áĻnī tikĶ.
Valny par tū breinōjās,
Kai var jam tī napatikĶ.
 Jū na tikai kotlā tur,
 A paĶ ladā saĶdāja
 I par breivu, kai nikur
 VāĶ ai zāmi apbārā.
Lai tik darāĶ vaineigu,
Kaulus lauzā, daudzāja
I pa zāmī gulūšu
Nōvis daņci doncōja.

Tai ka Ļicinīks tam dzeivs,
Nav vāĶ kopā aizgōjis
I ka tagad elpoj breivs,
Býš nu áĻnis izsprucis.

VŌRDU AIZKORS

Ŗaizi kaidis tai ūtru lyka:

»Beņdá, trokīs, nūdeviejs,

Zaglis, laupeatōjs!... « i tyka

Vāļ daudz cyta pīminiejš.

I na breinums, ka jys prota

Ūtru nūlikť tai kai tá,

Jo patš beja taidis iz mota,

Kai jys ūtru nūsaucá.

Tai jau bīži bliedis dora:

Kaidis jys patš, tai ūtru sauc

I tai cylvākim nu bora

Saprasšonu bīži jauc.

NAZŌLÁ

Kaidu řaizi nazŌlá
Tai vairŃjās i plauka,
Ka tei, likās, pŃrjámá
Jau trešu dali lauka.

Saiminīks tik breinojās,
Nu kŃ tai vara taida —
Ni tŃs sāja, kŃpá kas,
Ni leidzā ceiná kaida.

Varāja tŃ revāř, rauř
I cytaiř vysaiř neidāř.
A lai beidzīs patř tu kaut,
Tei napŃrstŃja speidāř.

Tys vāļ bŃtu vyss nikas,
Ka nazŃlá sáv augtu,
Ka tei sātŃs labeibys
Tik ļauni nanŃřņaughtu.

Cylvāku jau natryukst tá;
Pař dařa loba tauta
Ir kai ļauna nazŃlá,
Kaut poša Dīva ļauta.

PAZUDUŠĪS DĀLS

Ķaizi kaidam tāvam beja
Dāls, taidš sovaidnīks,
Ka jam lykōš jau paṭ dzeja
Krāms aiz ceplá liks.

Školā sovu školōtōji
Sōka pavuiceiṭ
I ai ļaunu vodōtōji
Vīglai sazapeiṭ.

I jam veins pi sirdš tai lypa
Dzīsmái plašijai,
Ka tū trīcá, cikam klupa,
Pōrzadevīs tai.

Tod taipaṭ kai na vīns Juda,
Na vīns nūzīdznīks
Dzimtinái i tāvam zuda
Itys sovaidnīks.

Mōceiba tá bŷtu šaida —
Judai bŷṭ nav gūds,
Kotru nūpeļneitīs gaida
Voi paṭ nōvis sūds.

NABOGS I KŪKLÁ

Ṙaiz kaidam nabogam

Vīna prīca beja,

Prīca tei, ka pīdar jam

Kūklá seṣ-seneja.

Kur i kai ni jam

Šymā dzeivī gōja,

Vysi vysod dzierdājam:

Jys kūkli skandynōja.

Tūmār dažim cylvākim

Skanis napatyka,

Itai kūkleitái tod jī

Aprauṣ steigys lyka.

Tai i mýsu dzimtinī

Teik dzeja izneideita.

SORKONŌ ĀĻNĀ

Āļnis irā vysaidys,
Natryukst ari sorkonys.
Lai kai cytā mūceisīs,
Itá zynoms, kai tāv iņ:
 Dauzās, lauzās, nogus maukņ,
 Iudini ai guni jaukņ,
 Lai nu tevá pataiseiņ,
 Kū ap pierstu var apteiņ.
A, ka gors tāv nasaplakņ,
To i dzeivu zámī rakņ,
Tod tu sauksi: »Nōvā, áj,
Dreizōk mani atpestáj!«

Āļnis jau ir vysaidys.
Vysys āļnis brīsmēigys,
A tei āļná sorkonō,
Nacylvāku radeitō.

VACŌ ROGONA

Kaidu ŗaizi dzeivŃja
Vaca, vaca rogonā,
Kas tik zŃlis taisāja
Daudzi ļaužu indāja.

Myra na viņ tureigi,
Kas jai beja beistami,
Myra taipāņ nabogi,
Kas jai lykŃs ŗaubeigi.

A tod kaidis jai pajāmā
Poŗai indi idāvā,
I tei ļaunŃ vāceitā
Poŗa kŃjis atstipā.

Vīns jau navar ilgstūŗi
PŃrvaļdāņ par pasauli,
Ir i cyti ragaini,
Kas gryb bŷņ par vadūni.

AIZKORS

Voi nazyna kaidis teatri?
Paprīšku kai sōkt, izrōdi
Tī priškā aizvalk aizkoru,
Lai narōdamū nūslāptu.
Tik aktīri pa caurumu
Var pazavārt, iz publiku,
A pošu kotra kusteiba
Teik paslāpta aiz aizkora.

Tai, dora tautu vadūni,
Kod reikoj ašná izrōdi
Jī vysu sliep aiz aizkora
Nu dzeļža ci paņ tārauda.

VYSTA I CŌLI

Ŗaizi cōlim izalyka,
Ka vysta namōk kašņ,
Tei pavuiceita tyka,
Kai gryudu vairōk rašņ.
 Jī vīns par ūtru lyka
 Tik gudrus padūmus,
 Kam traktorš napītyka,
 Tam vajag kombainus!

Ai vīnu vōrdu vystai
Pec cōļu sprīduma
Kašņ navarāja vys tai,
Kai leidz šam kašņōja.
 I kas to golu-golā
 Nu vysa izgōja?
 Tik tys, ka cōļu molā
 Bodā vysī izmyra.

Pi cylvākim jau ari
Tai atsagadāņ var,
Ka vuica zāmis-dari
Na tī, kas zāmi ar.

DZAGŪZIS

Ŗaiz beja dzagūzeišu pōrš,
Kas dzeivōt beja dīsgon kōrs.
Tam beja sovys perekleitš,
Pavysam gleits,
I bareibys
Pec patykys.

Viņ tukšs šys beja perekleitš,
Kai satryukusá neitš,
Jo poši apkōrtš skraidāja,
Ni dāja jī, ni perāja,
Jī tikai ūlys īmátá
Gon tī, gon tá.

Kas to nūtyktu,
Ka vysu cytu nabýtu?
Dzagūzeišu pōrš
Tū saprastš beja vōrs.
I tai tys dzeivi veļ,
Patš najāgdams, kō deļ.

Taids pōrš storp cylvākim var být,
Kas gryb tik pošlobumu giut,
Pasaulš taidu deļ var zust,
Lai nav tīm bārnu deļ pať jōpakust.

GAILŠ I VONOGS

Ķaiz gailš kaidš beja cīži

Lapns palicš,

Ka jam pi kōjom piši,

Par vysim pōrōks jys!

Tai izgōzš kryutš,

Jys apleik staigōja

I, cik var pīzapyutīs,

Iz sātys dzīdōja:

«Nīkō as nazabeistu,

As kotru sakautu,

Kas tik pi maná leistu,

Dzeivs naspruktu!»

Kur bejš-nabejš, nu viersa

Jū vonogs pačārá,

Ka dzīsmá aizamiersa,

I prūjom aiznásá.

Tai nūteikūt pi grāka

Ai kotru cylvāku,

Kam vairōk lapnuma kai spāka,

Tū vysod redzi pīveiktu.

KOZULS PAR DŌRZNĪKU

Ŗaiz zvieri dŏrzu itaisāja
I vysakŏ tī pīstatāja —
Gon grīziņu, gon kŏpustu,
Gon vysu cytu dŏrzŏju.

I lai tū kŭptu, sorgŏtu,
Jī īcālā par dŏrznīku
Na cytu kŭ
Kai kozulu.

Šys kozuls dorbā gŏja
I tai tī vysu apstrŏdŏja,
Ka tū, kŏ apāst, napaspāja,
Zam kŏjom sameidāja.

Tai ka nu zvieru dŏrza tŏ
Tīm napalyka vairs nīkŏ.
A kozuls sāv tik svātkus svināja
I bŏrdā smīnāja.

Godŏs cylvāki,
Kai kozuli,
Kas cytu loba nažāloj, —
Kŭ napīvŏc, tū samaitoj.

MIERKAČI

Ķaiz mierkačim kaidis paglaimōja,

Ka cylvāki nu tīm ir cālušīs,

Tod jī vysi sadūmōja,

Ka dzeivōt tai kai ļaudš tī iš.

Par vadūni sāv izlasāja

Jī kaidu vacu šakalu,

Paņ religeji īstatāja

Ai lelu skaitu dīvaklu.

Vys-vysu mierkačeiši

Sāv kai pi ļaudim gribāja,

A tikai prōtená, tō teiši

Tam beidzūt pītryuka.

Vyss jīm ačgōrni tai gōja,

Ka голу-golā nūtyka

Tys, kū paregōja:

Jī vysi dreiši nūsprōga.

Mierkačim par cylvākim

Ir veļti sevi vāršt,

A cylvāki par mierkačim

Var vīgli pōrzavāršt.

PAPAGAILŠ

Beja ņaiz na vīnkōršs gailš,

A eistyns papagailš,

Kas runōt, prota,

Jam slavá beja plota.

 Cyti putinēni jū

 Tai cīnāja par tū,

 Ka gūdūs aicynōja,

 Kur tys lobprōt gōja.

Tik līta tei, —

Voi papagailš ir jōslavej,

Ka vysur, kur ni skriejš,

Tūpať tik penteriejš?

Var atsagadāť tai ai dažu lobu

Ari dzejnīcisku dobu.

